

Blijft Antwerpen een wereldpodium voor theater of eindigt het als provincienest?

‘Antwerps theater is de trein aan het missen’

De Bourla is het kloppende hart van de Antwerpse theaterwereld, maar tegelijk ook een symbool van de starre, stijve traditie. © Frederik Beyens

Met ‘Antwerpse kleppers’ viert Antwerpen voor de tiende keer zijn uitstraling als dé theaterstad van het land. Maar maakt het dat imago nog altijd waar? Daarvoor is meer zorg nodig voor nieuw talent.

WOUTER HILLAERT

Theater in Antwerpen, dat is de Bourla. Het is in die schouwburg uit 1834 dat bij premières het hele culturele gild samentroept. Het is in haar schaduw dat de grote acteurs doorzakken in café De Duifkes, op een zucht van het enige Theaterplein in Vlaanderen. De Bourla typeert het Antwerpse theaterleven: bouwend op een lange traditie van topacteurs en repertoiretoneel, nog altijd een tikkeltje bourgeois. Is Gent meer rebels en Brussel meer kosmopolitisch, dan houdt Antwerpen graag vast aan zijn stam.

Het is in die Bourla dat vanaf morgen *Antwerpse kleppers* speelt: de vele spelers die de stad rijk is, presenteren elk een voorstelling op de grote scène. Van Marthatentatief tot Compagnie Marius, van Jan Martens tot Lisbeth Gruwez. Parallel onthaalt *Klepperkes* het jonge talent in de Arenberg en voegt Het Paleis daar

voor het eerst *Kleppers XS* aan toe, met Antwerps theater voor kinderen.

‘Indrukwekkend toch, dat één stad een maand lang haar eigen festival kan organiseren?’ Voor Els De Bodt van Het Paleis is *Kleppers* het Antwerpse theaterveld in het klein. ‘Er zijn hier zoveel gezelschappen, maar ze kunnen allemaal naast elkaar bestaan. Neem het jeugdtheater: van de tien gesubsidieerde jeugdtheatergezelschappen zit de helft in Antwerpen. En toch blijft er voor iedereen genoeg publiek. Theater leeft hier meer dan elders.’

Toen Guy Cassiers in 2006 bij het Toneelhuis introk, oogde dat veld nog erg versplinterd, met veel na-ijver. ‘Vandaag is er veel meer collectief gesprek: hoe kunnen we samen de plek van de kunsten in de samenleving versterken, ook bij de politiek? Daar zijn we nu al over in dialoog voor de verkiezingen. Antwerpen zou zich nog veel meer kunnen promoten als theaterstad.’

Interessantisme

Is Antwerpen ook artistiek nog altijd de place to be? Lang lag zijn aantrekkingskracht in zijn dubbele acteeropleiding, maar Studio Herman Teirlinck is geschrappt. ‘Dat is een verlies’, vindt Clara Van den Broek van collectief Skagen, die ook de dramaopleiding van het Conservatorium leidt. ‘De gezonde concurrentie is weg, vroeger broeide het meer. Voor teksttheater blijven onze studenten toonaangevend, maar dat lijkt nu

‘Veel artiesten trekken nu naar Brussel, dat meer ruimte biedt om van afwijkingen een meerwaarde te maken’

niet meer het allerhipste.’

Ook de befaamde Antwerpse collectieven, zoals Stan en De Roovers, bestaan intussen vaak een kwart eeuw. ‘Allemaal botsen we op het vraagstuk: hoe moet het verder met het collectief? Past dat idee nog in de tijdgeest? We trekken bewust jonge mensen aan, maar in zo’n vast organisme blijkt dat niet evident. Misschien is het collectief wel met uitsterven bedreigd?’

Iedereen ziet intussen wel veel nieuw talent broeien, maar doorgroeien is moeilijk. Te weinig projectsubsidies, opdrogende speelkanalen, weinig duurzame opvang. Jonge makers zijn het slachtoffer van ‘het interessantisme’, vindt Denis Van Laeken van Monty. ‘Wie iets interessants maakt, wordt even opgepikt, maar zonder veel engagement op de lange termijn. Ook hedendaagse dans heeft geen echte plek meer in Antwerpen.’ De jonge theatermaker Louis Janssens, die voor *Klepperkes* optreedt met zijn solo *Ouvertures*, mist vooral vrijplaatsen voor experiment en onafheid. ‘Daarvoor zit je nu beter in Gent, terwijl hier de gevestigde traditie de bovenhand houdt. Veel huizen zetten wel in op jong talent, maar vaak in geformatteerde begeleidingstrajecten.’

Warm water

Van zulke leemtes zal op *Antwerpse kleppers* weinig te merken zijn. De variëteit oogt groot en energiek, en leert hoe de Antwerpse traditie zich

steeds verder openvouwt tot een waaier waarin juist een ‘typisch Antwerpse’ hit als *Risjaar drei* steeds uitzonderlijker wordt.

Over één zaak is echter iedereen het eens: voor een echt brede waaier moet het theaterleven in Antwerpen nog veel meer een afspiegeling worden van de snel verkleurende demografie. ‘Meer dan ooit breken huizen hun hoofd over diversiteit, en stilaan zul je ook acties zien’, aldus De Bodt. Zo willen meerdere huizen samen werk maken van een drempelverlagende vooropleiding voor jonge artiesten met een migratieachtergrond.

‘Toch is Antwerpen de trein aan het missen’, vreest Gerardo Salinas van Mestizo Arts Festival. Dat kreeg vrijdag te horen dat het geen Vlaamse subsidies meer krijgt. Ook KunstZ, een andere bron van divers talent, ving bot bij de projectsubsidies. ‘Alles wat een beetje afwijkt, gaat eruit’, ervaart Salinas. ‘Ook in Antwerpen wil iedereen zelf het warme water uitvinden, in plaats van de bestaande experimentele initiatieven te steunen. Veel artiesten trekken nu naar Brussel, dat meer ruimte biedt om van afwijkingen een meerwaarde te maken. Wil Antwerpen als wereldpodium een rol blijven spelen in de vernieuwing van de kunsten, of wil het eindigen als provinciestad?’

‘Antwerpse kleppers’ loopt van 16 mei tot 10 juni in en rond de Bourla.